

Også kunnskap kan drepe

Vibeke Løkkeberg

"Eliminasjonens kunstgrep er alle eksperterers forsvarsrefleks"
(Stanislaw Lem *Imaginær størrelse*)

Sitat fra W.G.Se bald "Luftkrig og Litteratur":
"Menneskenes evne til å glemme det de ikke vil huske" :

(side 40): -"At en hel by med sine bygninger og trær, sine innbyggere, husdyr, redskaper og innretninger av alle slag, i løpet av noen få timer gikk opp i flammer, måtte uvegerlig ha ført til en overbelastning og lammelse av tanke og følelseskapasiteten hos dem som lyktes med å redde seg. Beretningen til enkelte øyenvitner er derfor bare av betinget verdi, og trenger å utfylles av det som åpner seg gjennom et synoptisk, kunstnerisk blikk."

Jeg tilhører en generasjon som har blitt fortalt at fellesskapet er en overordnet verdi. Vi har alle en rett til å delta i dette fellesskapet, bidra og få dets beskyttelse.

Med "Allierte" har jeg lært at dette ikke gjelder dersom man forstyrrer maktens historiefortelling.

I romanen utfordrer jeg krigens heltehistorie.

Etter en intens avisdebatt i Aftenposten og i BT, sitter jeg igjen med inntrykket at også vårt samfunn forventer at det kunstneriske arbeidet skal begrense seg til en fortelling om og en analyse av den samfunnsmessige utviklingen, men at en kunstner ikke må forsøke å gripe inni de historiske forløp. I det perspektivet er Norge ennå ikke robust nok som samfunn til å se på andre perspektiv som en berikelse.

Mine romanpersoner og filmskikkelser er ofte satt i spenn mellom sine personlig skjebner og samfunnets reaksjon. Menneskenes kamp for å bevare sin verdighet og sin posisjon som en del av fellesskapet. De har ikke bare falt utenfor, - som ukurante bærer de også risikoen for utstøtelse. Deres historier bryter med nasjonens selvilde og de opplever å representere en trussel i kraft av den skjebne de er påført.

Våre allierte utløste en krise da de bombet Laksevåg høsten 44. To hundre mennesker ble drept. Deriblant sytti barn.

Under arbeidet med prosjektet, kom jeg over et lite intervju i B.T. med Arnfinn Finne, Mindegruppens leder i Milorg. Han bekjente at han selv fikk melding om bombeangrepet et døgn på forhånd. Informasjonen delte han med seks andre.

Min bok fordømmer ingen men forfølger Finnes moralske dilemma.

Ved å fornekte ansvar for at også kunnskap kan ta liv, ble debatten om romanen redusert til en krangel om hvem som visste hva.

Hendelsen passet ikke inn i nasjonens historie.

Jeg ble anklaget for å ha skjendet krigens helter, anmeldt

og til slutt tiet ned.

Romanens tema ble ofret til fordel for en debatt og hva som var rett og nødvendig i krig. Kritikerne avrundet det hele med å si at forfatteren ikke hadde bevis.

Å vokse opp uten å kunne snakke høyt om hendelsen den 4.oktober, har påført mange på Laksevåg en ekstra sterk psykisk belastning. Hvis noen av ofrene anklaget de allierte for å ha drept barna deres, ble de kalt landsvikere og ble plassert på den "feile" siden. Historiebøkene har vært tause. Man lærte ikke om den på skolen. Flere skrev og hevdet at det var tyskerne som bombet.

Romanen "Allierte" sin skjebne lærte meg det samme som bombingens gjenlevende ofre hadde lært.

Min hensikt var ikke å skrive en farlig roman som rammet Milorg eller nasjonen forøvrig, hvis innbyggere alle har en bestefar eller far som gjorde heltmodig innsats for freden.

Jeg ville fortelle denne historien om en familie som står meg nær.

Som forfatter er mitt mål å utforske og beskrive mennesket i krise, i et mentalt landskap hvor kontroll og fornuft opphører, og hvor deres "drift etter verdighet" i verste fall utløser galskap.

Det har oppstått en alvorlig tillitbrist mellom meg og det fellesskapet en nasjon skal være. Jeg ser det likevel som min oppgave å stevne videre om enn ikke så forventningsfull som tidligere.